

N:o 126.

Af Herr **C. J. Ödman**: *Om underdånig skrifvelse med anhållan, att tillämpning af Kongl. förordningen den 22 November 1878 angående befälet å svenska handelsfartyg må tills vidare uppskjutas.*

Uti en tid, då fosterlandsvännen med oro ser våra näringars tryckta belägenhet, då både Regering och Riksdag öfverlägga om medel för upphjelpande häraf, och när det föreslås att tiotals millioner skola af staten anslås till upphjelpande af landets industri och näringar, då är det mer än eljest anmärkningsvärdt, att samtidigt motsatta åtgärder från de högsta myndigheternas sida egnas en af landets viktigaste näringar, nemligen sjöfarten, hvilken redan förut har att kämpa med rätt stora svårigheter.

Jag har redan förut tagit mig friheten fästa Riksdagens uppmärksamhet på *ett* missförhållande, nemligen oegentligheten i lotsväsendet, hvilket tryckt hårdt på sjöfartsnäringen, och hvaruti jag förmodar en behöflig rättelse blifver beviljad. Men det gäller denna gång en annan fråga icke mindre vigtig, hvilken grundar sig på Kongl. förordningen af den 22 November 1878, rörande behörigheten att föra befäl eller utöfva styrmans- eller maskinistbefattning i svenskt handelsfartyg.

Denna förordning upphäfver ej mindre Kongl. förordningen af den 7 Maj 1842 än äfven Kongl. kungörelserna af den 22 Maj 1852 och den 2 Mars 1854 samt art. V i Kongl. förordningen af den 12 Februari 1864, således allt som hitintills gällt i fråga om rättighet att föra befäl eller utöfva styrmans- eller maskinisttjenst i svenskt handelsfartyg, och gör om intet genom sina bestämmelser svenske sjömäns egande kompetens att utöfva någon af ofvannämnda tjenster.

Dessa alla hafva hitintills på grund af gällande författningar och i mån af deras egna förmågor och tillgångar kunnat förvärfva sig kompetens dels genom sjökaptensexamen af första eller andra klassen, dels genom styрманsexamen eller maskinistexamen af första eller andra klassen, dels ock genom navigation utan undergången examen på grund af erkänd praktisk duglighet, allt med rättighet att i mån af sin förvärfvade kompetens befara närmare eller fjermare farvatten, och dermed har allt hitintills gått sin gilla gång till allas båtnad och tillfredsställelse.

Bih. till Riksd. Prot. 1879. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 18 Häft.

Med den 1 April innevarande år skall den omnämnde Kongl. kungörelsen af den 22 November 1878 träda i gällande kraft, och då skall enligt dess föreskrifter allt befäl och underbefäl å handelsflottan förses med nya kompetensbetyg af Kommerskollegium; men för att erhålla sådana betyg fordras åter en del nya intyg och de som — ehuru förut kompetente på grund af fullgjorda åligganden — icke kunna skaffa sådana intyg, som Kommerskollegium enligt den nya kungörelsen har rätt att fordra, de äro efter den 1 April totalt oanvändbare såsom befäl å svenskt handelsfartyg. De finna sig sålunda — ehuru de väl med fullt skäl kunnat antaga, att de icke mer än *en* gång skulle behöfva ådalägga sin kompetens för det yrke de valt — plötsligt försatte i overksamhet, oduglige för just samma yrke, som de kanske lång tid med framgång och aktning idkat.

Dessa nya kompetensbetyg, eller, såsom de i förordningen kallas, befälhafvare- och styrmansbref, utgöra äfven hvad blotta kostnaden beträffar en ganska tryckande börda, ty enligt Kommerskollegii embetsberättelse för år 1878 utgjorde antalet af fartygsbefälhafvare i utrikes sjöfart 2,218. Med ledning häraf kan man antaga, att antalet af förste och andre styrmän är sådant, att sammanlagda antalet af de befälhafvare- och styrmansbref, som nu skola utfärdas, uppgå till 5,000. Kostnaden för hvart och ett af dessa kan i genomtal uppskattas till 25 kronor, då man alltså här står inför en samlad utgift af 125,000 kronor, hvilka komma att såsom en ny och oväntad skatt drabba desse idkare af en näring, som just nu är på den mest tryckta ståndpunkt den under årtionden innehåft.

Den åberopade Kongl. kungörelsen innehåller också åligganden om anskaffande af läkarebetyg rörande färgsinne, utan att likväl saknaden af detta skall utgöra hinder för behörigheten att föra befäl å svenskt handelsfartyg. I förbigående tillåter jag mig härvid erinra, att det icke är — så vidt jag känner — gjordt till vilkor för läkare, som här skall göra undersökningen och afgifva intyget, att han skall *sjelf* ega normalt färgsinne. Det kunde alltså inträffa att misstag i bedömandet af sjömannens färgsinne *kan* göras, som skall verka menligt, ej blott för den enskilde, utan just för det ändamål man vill vinna.

Vidare äro de rättigheter, som förr voro tillförsäkrade visse oexaminerade sjömän, som dertill gjort sig kompetente, att vara befälhafvare och styrmän i fart på Östersjön, Nordsjön, Engelska kanalen till Brest, samt hela Storbritannien med dertill hörande öar, borttagna, så att alla, som hädanefter skola utöfva befälhafvare- eller styrmansbefattning i fart bortom Skagen och Lindesnäs, nu måste hafva undergått styrmansexamen, med undantag för de befälhafvare, som kunna styrka att de redan innan denna förordnings utfärdande hafva fört fartyg i så vid-

sträckt fart. Men detta undantag göres icke för dem, som, ehuru oexaminerade, hafva i sin goda rätt utöfvat *styrmanstjänst* på dessa farvatten, hvadan desse — som ofta äro mera praktiskt duglige, än mindre erfarne ynglingar, som undergått styrmansexamen — måste antingen återgå till en mera underordnad plats, der de kanske till följd af sin ålder äro mindre lämplige, t. ex. när det gäller att klättra i tackel och tåg, eller också försöka sin lycka i någon annan näring, för hvilken de äro mindre passande, och i hvilken de fördenskull hafva ännu svårare att vinna sin utkomst. — I båda dessa fall blifver lönen knappare, så att såväl den gamle sjömannen som hans familj måste med ännu mera oro än förut se framtiden till mötes.

Vill man återigen kasta en blick på de rubbningar denna förordning förorsakat i maskinisternas ställning, så finner man äfven der icke mindre våldsamma omkastningar. Enligt hitintills gällande stadganden berättigas en person, som aflagt andra klassens maskinistexamen, att vara ansvarsmaskinist på passagerareångfartyg, hvars resor icke sträcka sig längre än till Storbritannien och Irland eller Engelska kanalen till Brest. Dessa bestämmelser äro nu upphäfdade genom meranämnda förordning, hvilken stadgar i § 11: »Till öfvermaskinist i ångfartyg må icke någon antagas, som icke undergått den i reglementet för navigationsskolorna i riket föreskrifna *öfvermaskinistexamen*, eller i enlighet med förut gällande bestämmelser aflagt *maskinistexamen af första klassen*, eller vid Kongl. flottan är anställd eller haft anställning, såsom ordinarie maskinist eller maskinistofficer.»

Häraf framgår, att de, som, med den rätt deras examen af andra klassen hittills gifvit dem, tjänstgjort ombord å svenska ångfartyg såsom maskinister på resor till Storbritannien och Engelska kanalen till Brest, blifva nu från den 1 April detta år urståndsatte att fortsätta med ett yrke, hvilket mången kan hafva i årtal skött med duglighet och ordentlighet och hvarpå han byggt hela sin tillvaro.

Hvar skola nu alla desse sjömän och maskinister taga sin utkomst ifrån, sedan de genom ett penndrag beröfvats de rättigheter, hvilkas vinnande varit deras med möda vunna lefnadsmål?

Vid försöket att uppleta någon orsak till en så omstörtande lagförändring måste den tanken tränga sig på något hvar: hafva då svenske befälhafvare, styrmän och maskinister gjort sig skyldige till så grof vårdslöshet i utöfvande af sitt yrke, särskildt i jmförelse till andra nationers sjömän af samma klass, att sådana åtgärder måst vidtagas? Jag svarar härtill obetingadt nej! Man behöfver blott jmföra sjöolyckorna inom svenska handelsflottan med dem hos andra nationer, och jag tror icke att jmförelsen skall utfalla till vår nackdel, oafsedt att våra sjömän hafva under navigeringen af våra farvatten att kämpa mot mycket svårare förhållanden i afseende till höst- och vårstormar, köld och dim-

ma samt kuster, som nästan uteslutande omgifvas utaf klippor och blindskär. Till förmån för våra sjömän, men icke emot dem, talar ock utländingens förtroende till vår handelsflotta, då, såsom känt är, svenska fartyg äro i regeln mera eftersökta såväl af köpmän som assuradörer i utländsk hamn än de flesta andra nationers. Vill man jemföra de lärdomsprof, som fordras af svenske befälhafvare, styrmän och maskinister enligt gällande förordningar för navigationsskolorna för genomgående af nödiga examina, så äro dessa fordringar i Sverige redan nu ojemförligt högre än i de flesta andra länder, åtminstone äro fordringarna i England och Norge mycket billigare. I Amerika föreskrifves ingen egentlig examen för rättigheten att föra befäl eller utöfva styrmans-tjänst, utan de antagas hufvudsakligast på grund af det förtroende de kunna hafva förvärfvat sig i det praktiska utöfvandet af deras yrke.

Under sådana förhållanden torde det icke vara skäl att genom ytterligare uppdrifna fordringar på det teoretiska området beröfva vår sjöfart de goda krafter och den praktiska duglighet, som hitintills kunnat göra sig gällande i sjömansyrket, och af hvilka — om man går allt för långt i den antydda riktningen — många skola se sig nödsakade att söka anställning under andra flaggor än vår egen.

Då, såsom ofvan är nämndt, den Kongl. förordningen hänskjuter åt framtiden närmare föreskrifter i afseende å färgsinne, »efter det erforderlig utredning åstadkommits», och då äfven af andra omständigheter, som jag här angifvit, torde framgå, att hela det viktiga ärendet är i behof af närmare utredning, får jag värdsamt framställa,

att Riksdagen måtte i derom — så fort som möjligt — aflåten underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t behagade tills vidare uppskjuta verkställigheten af ofta berörda nådiga förordning af den 22 November 1878, angående befälet å svenska handelsfartyg.

Jag anhåller om remiss af denna motion till Andra Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 3.

Stockholm den 28 Februari 1879.

Carl J. Ödman.

Häruti instämma undertecknade:

<i>S. A. Hedlund.</i>	<i>A. P. Lind.</i>	<i>A. Andersson i Intagan.</i>
<i>Erik Westin.</i>	<i>S. Andersson.</i>	<i>Christen Assarsson.</i>
<i>Jan Gustaf Jansson.</i>	<i>J. N. Biesert.</i>	<i>Aug. Peterson.</i>